

Oktober 2022

Inleiding

Het [Groenbeleidsplan 2021-2031](#) "Groener Gennep" is op 8 maart 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Belangrijk uitgangspunt is de erkenning van de waarde van groen voor onze gemeente. Zaken waar we in de praktijk al mee begonnen waren, zoals de aanplant van meer bomen, zijn in het beleidsstuk verankerd.

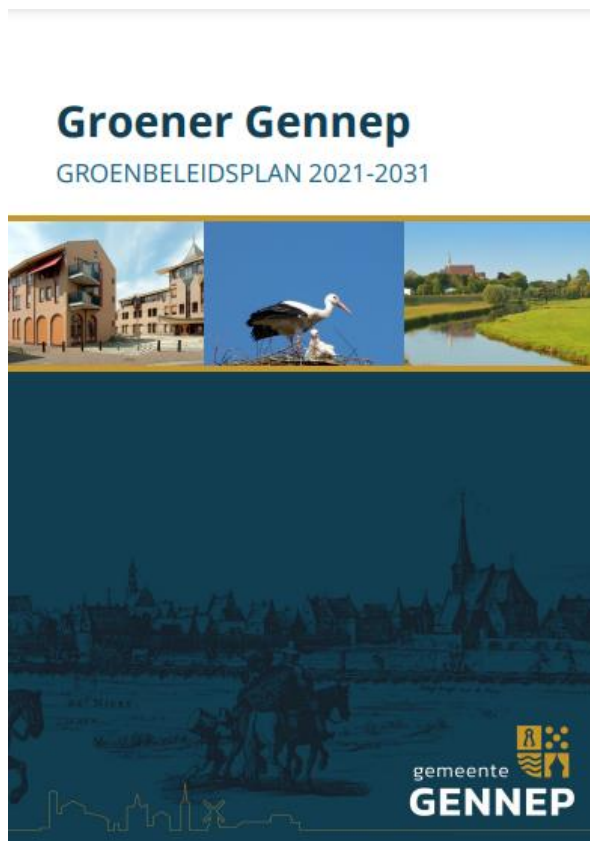
Bij de vaststelling is afgesproken dat het college de uitvoering van het groenbeleidsplan jaarlijks zal monitoren en na 5 jaar een evaluatie zal laten uitvoeren. (actiepunt 381). Dit is het eerste monitoringsrapport.

Doelstelling groenbeheer

De doelstelling voor het groenbeheer is een groene, gezonde en leefbare buitenruimte voor mens en natuur. Dit houdt in dat we het huidige openbaar groen-netwerk binnen de gemeente in stand houden en waar mogelijk de groene structuren en waarden versterken. Hierbij bieden wij ruimte voor meer biodiversiteit en ecologisch herstel. We streven naar een duurzame, circulair verantwoorde economie, waarbij de ecologische voetafdruk zoveel mogelijk wordt beperkt. We werken veel samen en blijven daarbij bouwen aan een effectief partnerschap tussen betrokken partijen. Een heldere visie op groen, beleidskaders en randvoorwaarden voor duurzame beheer- en inrichtingskeuzes bieden de onderbouwing voor weloverwogen keuzes in ruimtelijke vraagstukken.

In het kader van de 1^e monitoring worden in dit stuk de volgende uitvoerings-aspecten toegelicht:

1. Ecologisch Maaibeheer
2. Meer Bomen in Gennep
3. Beheer Bosranden (vnl. binnen de bebouwde kom)
4. Bestrijding Eikenprocessierups (EPR)
5. Lidmaatschap Norminstituut Bomen
6. Lidmaatschap Operatie Steenbreek
7. Communicatie: opzetten website Groener Gennep en mailbox.
8. Opzetten Fonds Kernen
9. Conclusies en Actiepunten

1. Ecologisch maaibeheer

Toen het Groenbeleidsplan 2021-2031 is vastgesteld liep er al een nieuwe aanbesteding voor het maaibeheer, vanuit de gedachte dat hier een grote stap ten gunste van de biodiversiteit kon worden gezet. Er is dan ook gekozen voor ecologisch maaibeheer, waarmee in seizoen 2021 ook daadwerkelijk is gestart. Middels het ecologisch maaibeheer geven we onder meer invulling aan “Herstel ecosystemen en herstel biodiversiteit (Global Goals 15).

Het ecologisch maaibeheer is apart geëvalueerd en gedeeld met de Raad (15 februari 2022). De conclusies uit deze evaluatie waren:

Conclusies

De ingeslagen weg is een waardevolle bijdrage aan de Gennepse ambities, zoals vastgesteld in het groenbeleidsplan 2021-2031. Op hoofdlijnen sluit het gevoerde maaibeheer aan bij deze ambities. De samenwerking tussen de gemeente en idverde verloopt voorspoedig.

Op veruit de meeste plekken, ongeveer 80%, blijven we hetzelfde maaibeheer voeren als in 2021. Op sommige plekken (ca. 20%) zal in 2022 weer wat intensiever of anders worden gemaaid:

- De plekken (voornamelijk buiten de bebouwde kom) die vanuit veiligheid intensiever gemaaid moeten worden, zoals kruisingen, rondom paaltjes en bebording, zijn al goed in beeld en zullen intensiever worden gemaaid.
- Vooral binnen de bebouwde kom zoeken we in overleg met gebruikers naar maatwerk voor intensief gebruikte plekken zoals parken, gazons of grasvlakten. Dit kan betekenen dat deze locaties in 2022 vaker worden gemaaid of anders worden beheerd dan in 2021.

We blijven per locatie zoeken naar de juiste balans, omdat de manier van werken en de ambities veranderd zijn. Het doorvoeren van deze veranderingen en de afstemming met burgers en belangengroepen vergt meerdere groeiseizoenen. De organisatie (met onder meer een kernteam) is hierop ingericht.

Bermbeheerkaart

Het maaibeheer doen we nu volgens een bermbeheerkaart, waar type beheer en inzet van machines inzichtelijk zijn gemaakt. Deze kaart is te vinden op de gemeentelijke website (<https://www.gennep.nl/ecologisch-maaibeheer>), evenals de achterliggende onderbouwing (het bermbeheerplan).

Monitoring flora en fauna

Samen met IVN zijn een aantal bermen ook voor de eerste keer beoordeeld op het voorkomen van soorten planten en insecten. Dit is een manier om te monitoren wat de aanpassing van het beheer daadwerkelijk

doet met de biodiversiteit. Dit zal periodiek gebeuren om een goed beeld te krijgen. Resultaten hiervan zullen op de website worden toegevoegd. Trends worden pas in de loop der jaren zichtbaar.

Contact met betrokken partijen

Goed uitleggen wat we doen en waarom blijft een belangrijk aandachtspunt om het draagvlak voor ecologisch beheer te vergroten. We zijn structureel (conform het stakeholder-management plan) in gesprek met een aantal belangrijke stakeholders en proberen vragen van burgers zo goed mogelijk te beantwoorden.

Droge zomer

Door de droogte in de zomer van 2022 was het niet nodig om een extra maaironde uit te voeren (zoals dat in 2021 het geval was). Bloeiende planten waren eerder uitgebloeid, maar de regen van de afgelopen periode laat zien dat sommige planten alsnog in bloei komen en zaad kunnen vormen. In de droge periode werden gemeentes ook opgeroepen om de droge bermen bij natuurgebieden extra te maaien in verband met een verhoogd risico. Dit hebben we overwogen, maar uiteindelijk niet gedaan, omdat er bij ons maar enkele gebieden zijn waar de bermen direct grenzen aan kwetsbaar natuurgebied. Daarnaast werd door onderzoekers gesteld dat extra maaien juist nadelige negatieve effecten zou hebben voor de insecten, maar ook vanwege de weer verder gaande uitdroging van een kale berm. De najaars-maaironde van 2022 zal vanaf medio oktober plaatsvinden. Het is belangrijk dat we flexibel zijn en in kunnen spelen op de situatie. Die ruimte biedt het huidige contract met idverde.

2. Meer bomen in Gennepe

Het Plan van Aanpak 'Meer bomen in de gemeente Gennepe', was al vastgesteld op 18 februari 2020, maar heeft in het Groenbeleidsplan een nadrukkelijke plaats gekregen. De ambitie is gezet op 20.000 extra bomen in 8 jaar tijd, oftewel 2.500 bomen per jaar. Uitgangspunt daarbij is: de juiste boom op de juiste plek (kwaliteit gaat boven kwantiteit).

Sinds de vaststelling van het plan van aanpak 'Meer Bomen in Gennepe' zijn er al ruim 6 duizend bomen geplant, op grond van de gemeente, maar ook bij particulieren (in het buitengebied), of door andere terreinbeheerders. Soms betreft het laan- of fruitbomen, soms ook houtwallen of singels. Een aantal voorbeelden:

- Dorpsgaard Ven-Zelderheide
- Buitenterrein KEC Gennepe
- Inrichting bedrijventerrein De Brem
- Laanbeplanting Zwarteweg
- Inrichting Verloren Land (door TZG)
- Pagepark (Rijsenbeecklaan en Kalanders)

Op de website is meer informatie te vinden. De stand van zaken wordt na elk plantseizoen bijgewerkt in het 'Bomentelraam'. <https://www.gennep.nl/meer-bomen-gennep>

Suggesties voor de aanplant van bomen zijn altijd welkom (bijv. via groenergennep@gennep.nl). We kijken dan of er boven- en ondergronds voldoende ruimte is om de boom ook een goede standplaats te geven voor zijn hele leven. Voor komend jaar is er (oa vanuit duurzaamheid) budget beschikbaar om een bomenactie voor inwoners op te zetten, zodat er ook meer bomen in particuliere tuinen terecht komen.

3. Beheer Bosranden

Binnen onze gemeente bevinden zich 37 kleine houtopstanden. Deze stukjes en stroken bos liggen vooral binnen de bebouwde kom en zorgen voor de groene omzoming in de woonwijken en langs wegen. Zo dragen ze bij aan het groene karakter van onze gemeente.

Sinds 2020 beheren we de stroken actief. Zo willen we de biodiversiteit versterken. Ook zorgen we zo voor een veilige wandelomgeving voor recreanten. Het beheerplan kleine houtopstanden in de Gemeente Gennep 2019-2029 vormt de basis voor het beheer.

In het eerste kwartaal van 2022 is het beheer van de houtopstanden in Ottersum, aan de Grevendaal/Steffenberg en Brink Speelstraat, bij de Ringbaan in Milsbeek en aan de houtopstanden in Gennep aan de Logterbos, Korenbloemstraat, Maaskempweg/Touwslagersgroes, Maaskempweg/Genneperhuisweg, Stiemensweg uitgevoerd.

Ter voorbereiding is in december 2021 een veldexcursie georganiseerd, in samenwerking met het bureau dat ook het bleswerk / voorbereidende werk uitvoert (Borgman Beheer Advies). De omwonenden hebben uitleg gekregen over wat er moest gebeuren en waarom. Het uitvoerende werk (zaagwerk, afvoeren hout) is gedaan door de firma Knoest uit Afferden en Arie Arts boomverzorging.

De werkzaamheden aan bosranden worden altijd voor 15 maart afgerond (ivm start van het broedseizoen).

Het vrijkomende hout proberen we zo duurzaam mogelijk en lokaal te gebruiken. Dit jaar is een deel van het hout terecht gekomen bij kunstbomenschat. Hier zijn kunstboomprojecten van gemaakt.

4. Bestrijding Eikenprocessierups (EPR)

In Gennep hebben we een pakket van maatregelen ter bestrijding van de eikenprocessierups. Het is onmogelijk om de rups volledig uit te bannen, dus werken we naar een beheersbare situatie toe. De preventieve en curatieve bestrijding wordt uitgevoerd in samenwerking met de Nationale Bomenbank.

De bestrijding in Gennep bestaat uit:

- Preventieve bestrijding: op basis van gegevens van voorgaande jaren wordt jaarlijks een spuitkaart opgesteld. De bomen op de spuitkaart worden preventief behandeld. Dat betekent 1 of 2 keer

behandelen met een bacteriepreparaat (Xen Tari). De preventieve bestrijding start vanaf eind april, omdat de eiken daarvoor in blad moeten zitten.

- Curatieve bestrijding: Ondanks de preventieve behandeling is het in juni/juli/augustus nodig om te starten met de curatieve bestrijding. Dit betekent het weghalen van de nesten.

Nadat de gemeentelijke bomen binnen de bebouwde kom zijn geïnventariseerd, maakt de aannemer een planning om vervolgens de nesten uit de bomen te zuigen. Het is helaas niet mogelijk om alle bomen in de gemeente curatief te bestrijden. We werken volgens de prioriteiten die op de interactieve kaart zijn weergegeven. In eerste instantie zetten we in op de bomen binnen de bebouwde kom.

Natuurlijke bestrijding: aanvullende maatregelen worden uitgevoerd om de biodiversiteit te bevorderen en natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups aan te trekken.

In het seizoen van 2021 was de 'plaagdruk' minder dan voorgaande jaren. Hopelijk zet deze trend door (of zijn de maatregelen ter bevordering van de biodiversiteit zo effectief dat er minder plagen optreden).

5. Lidmaatschap Norminstituut Bomen

In paragraaf 4.2 van het Groenbeleidsplan staat vermeld dat het Handboek Bomen van het Norminstituut Bomen leidend is bij het planten van bomen.

Om het gebruik van het Handboek te kunnen stellen als randvoorwaarde voor ontwerpers, projectontwikkelaars en aannemers, zijn we als gemeente lid geworden van het [Norminstituut Bomen](#). (dwz dat we een gebruikerslicentie hebben). Het Norminstituut biedt kwaliteitszorg rond bomen in de openbare ruimte.

Het Handboek Bomen omvat gestandaardiseerde kwaliteitseisen, richtlijnen en normen die van toepassing zijn bij de uitvoering van werkzaamheden in, rond en met bomen. Er is in mei 2022 een herziene versie uitgekomen.

Het Handboek Bomen is inzetbaar bij onder meer: Contractspecificatie, Inkoop bomen en substraten, Kwaliteitsborging, Leidraad inrichting openbare ruimte (Lior), boombeleid en -beheer en als kennisbron. Het is in boekvorm beschikbaar, maar ook als PDF en digitaal raadpleegbaar via de Kennisbank.

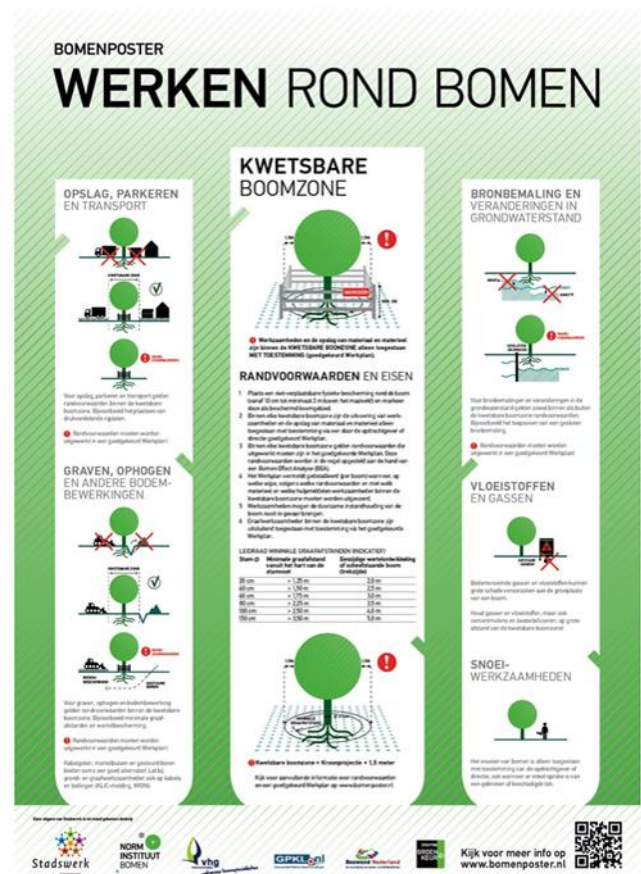

Het gebruik van het Handboek Bomen wordt tijdens de jaarlijkse update opgenomen in het **moederbestek**, dat gebruikt wordt bij aanbestedingen van bijv. reconstructie-projecten. In het **Handboek Kabels en Leidingen** wordt verwezen naar de poster Werken rond bomen. Bij een update van het **Handboek Openbare Ruimte** (voorzien najaar 2022) zal eveneens een referentie naar het Handboek Bomen worden opgenomen.

Behalve het Handboek Bomen biedt de licentie van het Norminstituut nog een aantal andere instrumenten die voor ons als gemeente zeer waardevol zijn:

- Onbeperkt toegang tot de **Kennisbank**: Er is veel kennis over bomen in de openbare ruimte; de basale kennis is gebundeld en genormeerd in het Handboek Bomen. Veel andere kennis in de markt over bomen is eveneens waardevol, maar minder geschikt om te standaardiseren in het Handboek Bomen. Om deze waardevolle kennis centraal te ontsluiten en toch goed te kunnen doorzoeken, is er de Kennisbank. De Kennisbank biedt, naast het slim te doorzoeken en te delen Handboek Bomen, een actueel overzicht van relevante informatie voor het uitvoeren van kwaliteitszorg rond bomen. (Artikelen en publicaties uit vakbladen; Artikelen over juridische zaken; Omschrijvingen en foto's van de meest voorkomende ziekten en aantastingen).
- De **Handreiking Omgevingswet en Bomen** is binnen het instrumentenpakket het hulpmiddel om de kwaliteitszorg voor bomen beleidsmatig te borgen, bijvoorbeeld inzetbaar bij het opstellen van omgevingsvisie, omgevingsplan of omgevingsprogramma.
- De **Boommonitor**: Door de inzet van Boommonitor (digitale tool) worden ontwerpkeuzes, projectadviezen en afspraken over bomen snel en overzichtelijk onderbouwd met feiten. De tool is inzetbaar voor het toetsen van ontwerpcriteria en projectafspraken. Per boomsoort wordt de specifiek benodigde boven- en ondergrondse groeiplaats berekend (in de eindsituatie) en kunnen de kosten worden geraamd.
- **Bomenposters**: De bomenposters ondersteunen de inhoud van het Handboek Bomen en laten in tekst en beeld zien waar tijdens de uitvoering van werkzaamheden, controle van leverantie en in de ontwerpfase rekening mee moet worden gehouden. Er zijn verschillende bomenposters beschikbaar, de belangrijkste voor ons is wel :
 - o Werken rond bomen met randvoorwaarden die gelden voor het uitvoeren van werkzaamheden binnen de kwetsbare boomzone.

Voorjaar 2022 is door Bart Sanders (adviseur Openbare Ruimte) en Christine Naaijen (beleidsmedewerker) een cursusdag gevolgd, waarmee werd kennisgemaakt met alle instrumenten van het Norminstituut. Van hieruit gaan we het gebruik en toepassing (bijv. in projecten) vanuit de gemeente zelf, maar ook door externen, verder uitrollen.

6. Lidmaatschap Operatie Steenbreek

Naar aanleiding van een unaniem aangenomen motie (okt-nov. '21) is de gemeente Gennep sinds 1 december 2021 aangesloten bij [Stichting Steenbreek](#). Deze landelijke organisatie wil samen met deelnemende gemeenten, waterschappen en provincies iedereen in Nederland enthousiasmeren om onze leefomgeving te vergroenen. In het openbaar groen, maar ook in particuliere tuinen. Samen kunnen we het verschil maken voor een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving.

Steenbreek richt zich op biodiversiteit, klimaatadaptatie, sociale cohesie en gezondheid. Er zijn dus veel raakvlakken met andere beleidsvelden dan alleen groen / openbare ruimte, en met het programma Waterklaar (vanuit Waterpanel Noord). Vanuit Steenbreek ontvangen en verspreiden we informatie om inwoners bewust te maken van wat er aan de hand is, en wat je zelf kunt doen. Hierbij werken we natuurlijk nauw samen met onze eigen communicatie-afdeling.

Er is in mei 2022 een startbijeenkomst / werkatelier georganiseerd waarbij een aantal collega's en externe Steenbreek-enthousiastelingen aanwezig waren. Samen hebben we nagedacht over hoe we Steenbreek verder kunnen gaan uitrollen over Gennep. Concrete acties die worden opgepakt:

- Uitbreiden Steenbreek-netwerk (partners zoeken)
- Pilot Straat-actie
- Info voor nieuwe huis-eigenaren verstrekken bij oplevering nieuwbouw
- Als gemeente de link met Steenbreek leggen met zaken die toch al gepland staan (bijv. reconstructies, vergroenen bedrijventerreinen)
- Periodiek publiceren in bijv Maas- en Niersbode, Duurzaamheidskrant
- Verder uitwerken van een Plan van Aanpak / Meerjarenprogramma.

De bloemenzaden-actie die we (bijna) jaarlijks doen, had dit jaar ook een component die zich op burgers in de kernen richt. Via de buurthuizen konden onze inwoners een zakje zaad ophalen. Op die zakjes was ook het Steenbreek-logo vermeld. Hier is goed gebruik van gemaakt. De gebruikelijke actie voor akkerranden in het buitengebied (via DSV) was ook weer een succes.

Op de **duurzaamheidsmarkt** (10 september 2022) was Steenbreek met een eigen kraampje goed vertegenwoordigd. Er zijn (in ruil voor een steen) 400 vaste planten uitgedeeld om bezoekers / burgers te stimuleren om ook zelf te ontharden en te vergroenen.

Wethouder Peter Stevens gooit hier samen met een aantal burgers de eerste stenen in de container.

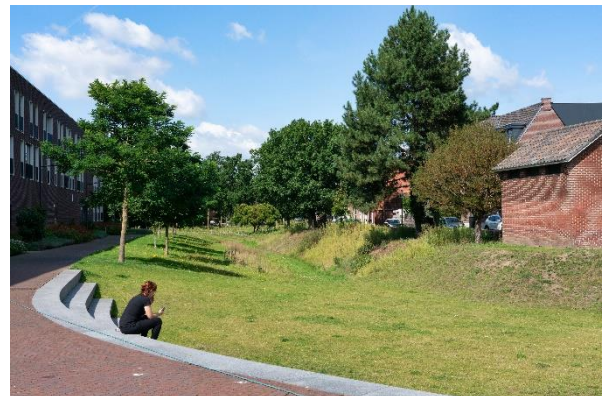
Steenbreek present op de duurzaamheidsmarkt – 10 september 2022

Beeldbank Steenbreek

Vanuit Steenbreek ontvangen we jaarlijks 20 foto's die rechtenvrij gebruikt mogen worden. Deze foto's worden gemaakt door Sjon Heijenga, van de Beeldbank. Die was in de zomer van 2021 toevallig al langs geweest in Gennep en heeft een mooie fotoserie gemaakt, waarvan er zelfs 2 zijn opgenomen in het jaarlijkse foto-pakket voor alle Steenbreek-leden.

Pottenhoek

Groene gracht bij Jan Lindersplein

7. Communicatie: opzetten website Groener Gennep en mailbox

Op de gemeentelijke website staan alle groene onderwerpen nu onder de sub-pagina [Groener Gennep](#). Dit geeft beter overzicht en samenhang. De informatie wordt regelmatig ge-update en aangevuld, in samenwerking met de afdeling communicatie.

Groenbeleidsplan > Informatie over het groenbeleidsplan	Ecologisch maaibeheer > Informatie over ecologisch maaibeheer	Meer bomen in Gennep > Bomenplan, locaties waar we bomen aanplanten
Maasheggen > Informatie over het behouden, herstellen en versterken van het Maasheggenlandschap	Steenbreek > Informatie over stichting Steenbreek	Melden Japanse duizendknoop > Melden Japanse duizendknoop en andere invasieve exoten
Natuurbranden > Informatie over de bestrijding van natuurbranden	Bosrandenbeheer > Informatie over het beheer van de bosranden	De Brem > Informatie over de groeninrichting van De Brem
Beleef Groener Gennep > Informatie over wandelroutes van IVN Maas en Niers	Visie en beleid landschap > Leidraad over de kwaliteiten van het Gennepse landschap en hoe we deze samen nog beter kunnen maken.	Steenmarters gesignaleerd > Informatie over de steenmarter in de gemeente Gennep

Ook is er een mailbox gemaakt groenergennep@gennep.nl waar inwoners terecht kunnen met vragen en suggesties over allerlei groene onderwerpen.

8. Opzetten Fonds Kernen -> de gezonde groene leefomgeving

Vanuit Ruimtelijke Ordening (woningbouw / bestemmingsplanwijzigingen) wordt gewerkt met het Kwaliteitsmenu (GKM). Afhankelijk van de ontwikkeling wordt er een kwaliteitsbijdrage gevraagd. De Kwaliteitsbijdrage is van toepassing op woningbouwinitiatieven (grondgebonden en meerlaags) die zijn gelegen in de (stedenbouwkundige) bebouwde kom. De kwaliteitsbijdrage kan vorm krijgen als kwaliteitsverbeterende maatregel, maar als een (particuliere) ontwikkelaar de kwaliteitsverbeterende maatregel niet op eigen terrein realiseert, biedt de gemeente Gennep de mogelijkheid deze verplichting te voldoen in de vorm van een fondsbijdrage.

Er wordt gewerkt aan een voorstel om de middelen die inmiddels in dit Fonds Kernen zitten, ten goede te laten komen aan de kwaliteit van de leefomgeving (binnen de bebouwde kom).

Zodra de voorwaarden en spelregels zijn uitgewerkt, is het denkbaar dat projecten in de openbare ruimte die niet zijn opgenomen in de reguliere begroting, aanspraak kunnen maken op een bijdrage uit het Fonds Kernen. Aansluiting op een of meerdere beleidsvelden en ambities is een belangrijke randvoorwaarden om te kunnen putten uit dit Fonds.

9. Conclusies en actiepunten

Het groene beleidsveld, waar het Groenbeleidsplan 2021-2031 betrekking op heeft, is volop in beweging. De samenwerking tussen beleid en uitvoering, maar ook met andere beleidsvelden (zoals duurzaamheid), verloopt goed.

We zijn concreet aan de slag met de ambities die in het Groenbeleidsplan zijn genoemd:

- Instandhouding (en versterking) openbaar groen-netwerk
- Herstel biodiversiteit en ecosystemen
- Aanpakken klimaatverandering; streven naar een duurzame, circulaire economie
- Weloverwogen keuzes in ruimtelijke vraagstukken
- Effectief partnerschap tussen betrokken partijen

Er zijn echter ook een aantal concrete (knel)punten gesignaleerd, waar we mee aan de slag zullen gaan om het groenbeleid verder vorm te geven:

- Het groenbeleid van de gemeente is van toepassing op het openbaar groen in eigendom van de gemeente, zoals (een deel van de) bermen en groenstroken. Andere eigenaren houden er vaak hun eigen beleid op na. Toch zouden we graag zien dat ons ecologisch maaibeheer ook door andere terrein-eigenaren wordt overgenomen (zoals het Waterschap Limburg, Provincie, Lob van Gennep, particuliere eigenaren). We gaan waar mogelijk met deze partijen in gesprek. Een meer integrale aanpak, over eigendomsgrenzen heen, draagt zonder twijfel bij aan meer positief effect, meer verbinding, en meer biodiversiteit.
- Er ligt nog altijd vrij veel afval in het openbaar groen. We gaan kijken hoe we dit kunnen verbeteren, door de juiste inzamel-techniek (met de juiste prullenbakken, op de juiste plek) ook in de openbare ruimte toe te passen en hier aandacht voor te vragen.
- We gaan vaker communiceren over het groenbeheer via de Maas- en Niersbode.

Kortom: Er is nog genoeg te doen, maar stapje voor stapje komt de groene en gezonde leefomgeving dichterbij.